

KDYŽ DOSTANEŠ OD DOKTORA LÉK, NECHTĚJ PO NĚM, ABY HO ZA TEBE SPOLKL (Ašantské přísloví)

ČÍSLO 35* ROČNÍK IV* 9. 11. 2011* (ČAS 1 – ročník XV* Kurýr ročník VI)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: **občanské sdružení Vlastenecký poutník**, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®. Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrle. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

Ještě k našemu slavnému 28. říjnu:

Jak vzpomínat na 28. říjen

Při přemítání nad výročím vznikem Československa mi pravidelně tane na mysli jeho rozpornost: na jedné straně kvalitu tohoto státu a některých jeho vůdců, zejména T. G. Masaryka, a na straně druhé jeho krátké trvání a nevýhodnost rozbití rakousko-uherské monarchie (v tomtéž duchu vydala v minulých dnech stanovisko Konzervativní strana).

Rád bych zde zdůraznil, že krátké trvání tohoto státu bylo zakódováno již v jeho vzniku. Malé samostatné státy v prostoru mezi velmocemi, v našem případě Německa a Ruska, mohou jako opravdu suverénní existovat jen za zvláštních okolností, jakými jsou např. slabost příslušných velmocí, jejich orientace na hodnoty blízké příslušnému malému státu, rovnováha sil mezi velmocemi v daném prostoru apod. Právě slabost poraženého Německa (i Ruska) po roce 1918 umožnila našemu státu nerušená první léta jeho samostatné existence. Již v roce 1925 však přichází první trhлина; toho roku totiž Západ v Locarnu akceptuje, aby Německo uznalo své *západní* hranice a tedy nikoli východní. Tehdy však ještě Německo stále nebylo velmocí a navíc zůstalo demokratickým. Po Hitlerově převzetí moci v roce 1933 však už existuje jen otázka, kdy se náš stát stane jeho obětí. Podobná situace pokračuje i po tzv. osvobození Československa Sovětskou armádou.

S tím zanedbatelným rozdílem, že máme sice všechny znaky suverénního státu včetně prezidenta, delegáta v OSN i samostatného fotbalového a hokejového mužstva, ale všichni představitelé včetně zpočátku těch nekomunistických poslouchají na slovo Moskvu; když pak jsou nekomunisté z veřejného života odstraněni, schvaluje Moskva i krajské tajemníky KSČ. Za pouhých 7 let bude již sté výročí říjnového převratu. Řekněme si však již teď, že i v optimálním případě, že totiž oněch 7 let bude

nezávislých a demokratických, bude ona stovka let rozdělena na pouhých 49 let demokracie a nepodřízenosti jinému státu, kdežto 51 let budou léta nesvobody ve vnitřním i zahraničním slova smyslu.

Domnívám se, že v letech 1914-18 chybělo pochopení, které do značné míry chybí i dnes, že suverenita není nejvyšší hodnotou, již je třeba podřídit vše ostatní. Nejdůležitější je podle mne rozvíjení života v národní identitě, tedy u nás možnost žít „česky a demokraticky“. Míru suverenity je třeba chápat instrumentálně ve vztahu k zajištění identity a neplatí, že čím více suverenity, tím lépe pro národní identitu. To platí nanejvýš pro supervelmoc, ne však pro malý stát. Ten učiní pro sebe a ve svém vlastním zájmu nejlépe, spojí-li své síly s jinými státy orientované ke stejným hodnotám. Proto také TGM vřele podporoval iniciativu československého občana, hraběte Coudenhove-Kalergiho, zvanou Pan-Evropa („hranice neposouvat, nýbrž zrušit“), a v roce 1933 napsal, že kdyby dnes byl mlád, věnoval by všechny síly vybudování Spojených států evropských. Kdyby tedy byla iniciativa císaře Karla přišla dříve, kdyby se monarchie byla stala demokratickou federací, byla by český národ očekávala lepší budoucnost než nacistické a komunistické panství. Jak napsal v roce 1966 Max Brod: *„Z dnešní perspektivy se zdá, že by Češi a celý svět byli ušetřeni nejednoho zla, kdyby se Masarykův plán uplatnit české >státní právo< byl méně vydařil, kdyby bylo Rakousko přečkalo válku jako životaschopná federace svobodných národů...“*

Před podobným dilematem stojíme i dnes. Poučíme se, nebo budeme opět suverenisty, tentokrát proti všem (s výjimkou Ruska)? Myslím tedy, že na 28. říjen 1918 je třeba vzpomínat s hrdostí na vytvořený stát, který v mnohém převyšoval většinu svých sousedů a dalších evropských států. Ale zároveň s lítostí, že existoval a mohl existovat jen po krátký čas a že nebylo využito jiných možností, jak národ zabezpečit.

30. 10. 2011

Jan Friedlaender

www.konzervativnistrana.cz

Kdopak je dnes z paměti všechny vyjmenuje?

Vítězem ankety 7 divů Olomouckého kraje je přečerpávací vodní elektrárna

JE ZAJÍMAVÉ, JAK SI KDO CO CENÍ

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně na Šumpersku je vítězem prvního ročníku ankety **7 divů Olomouckého kraje**. Svůj hlas jí dalo osm stovek občanů, kteří hlasovali prostřednictvím internetu. Na druhém místě skončily Rychlebské stezky na Jesenicku a pomyslnou bronzovou příčku obsadily Zlatorudné mlýny ve Zlatých Horách. Skupinu prvních sedmi divů tvoří ještě hrady Bouzov a Helfštýn, Muzeum kočárů v Čechách pod Kosířem a Olomoucké tvarůžky. Ankety se zúčastnilo celkem 4 135 občanů. Olomoucký kraj využil k hlasování internet, který minimalizoval možnost, aby jeden občan hlasoval vícekrát. Vznik ankety 7 divů Olomouckého kraje inicioval hejtman Martin Tesařík, jehož inspirovala podobná akce uspořádaná na Slovensku Trenčínským samosprávným krajem. Občané při hlasování vybírali z celkem 21 nominovaných zajímavostí. Ty tvořily atraktivitu vybrané odborníky na cestovní ruch, ale také méně známá místa kraje. Příkladem může být pravěké hradisko Obersko. Místo nedaleko Loštic bylo osídleno již před třemi tisíci lety a dodnes skýtá návštěvníkům nevšední pohled do okolí. Obersko před anketou kromě archeologů a místních obyvatel takřka nikdo neznal, ovšem v hlasování nakonec předběhlo i olomouckou Floru a termální lázně ve Velkých Losínách. Olomoucký kraj hodlá vítězných 7 divů propagovat prostřednictvím vlaků Českých drah, a to jak na regionální úrovni, tak i celostátně prostřednictvím souprav Pendolino.

Pořadí	Zajímavost	Počet hlasů
1.	Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně	801
2.	Rychlebské stezky	725
3.	Zlatorudné mlýny	456
4.	Hrad Bouzov	310
5.	Hrad Helfštýn	254
6.	Muzeum kočárů	201
7.	Olomoucké tvarůžky	175
8.	Sloup nejsvětější trojice	169
9.	Ruční papírna Velké Losiny	133
10.	Arcibiskupský palác	120
11.	Veteran Arena	120
12.	Šerák - Keprník	116
13.	Hrad Šternberk	113
14.	Zbrašovské aragonitové jeskyně a Hranická propast	112
15.	Dřevěné kostelíky Maršíkov, Klepáčov, Žárová	73
16.	Sluňákov	63
17.	Varhany chrámu Sv. Mořice	58
18.	Unikátní soubor kašen v Olomouci	52
19.	Obersko - pravěké hradisko	48
20.	Flora Olomouc	23
21.	Termální lázně Velké Losiny	13
Celkem		4 135

Praha byla Casurgis

Brno leželo na Jantarové stezce a jmenovalo se Eburodunum, ukazuje analýza díla Ptolemaia. Němečtí vědci oznámili, že se jim podařilo prolomit „Ptolemaiovův kód“: zjistili, jakých chyb se dopustil antický zeměpisec při určování polohy téměř sta měst ve střední Evropě. Nyní je tak možné velmi přesně určit, kde ležela.

Ukazuje se, že plná šestina z nich se nacházela v ČR. „Atlas, který jsme sestavili, je

mapou pokladů a jeho souřadnice vedou ke ztraceným místům v naší minulosti,“ řekl v týdeníku Der Spiegel člen německého týmu Andreas Kleineberg. Možná má pravdu téměř doslova. V Leufaně, která byla centrem Langobardů a předchůdcem dnešního polabského Hitzackeru, už byly nalezeny bohaté hroby se stříbrnými předměty. Tajemství antického zeměpisce Claudia Ptolemaia se dlouho snažila odhalit celá řada jazykovědců, historiků i zeměpisců, obvykle každý na vlastní pěst. Nejznámějším českým pokusem je čtyřdílná práce profesora Emanuela Šimka, vydaná v letech 1930–1953. V zoufalství nad tím, jak se tyto výklady údajů starověkého zeměpisce navzájem lišily, bylo Ptolemaiovo dílo

označeno za „začarovaný zámek“, kam člověk vstoupí a hned se ztratí.

Němci proto dali dohromady interdisciplinární skupinu, složenou z klasických filologů, matematiků, historiků a geodetů z Technické univerzity v Berlíně. I jim zabrala práce na odstranění nesrovnalostí v antickém díle téměř šest let. Museli kvůli tomu dokonce vyvinout novou metodu práce, geodetickou deformační analýzu. Vědci vyšli z Ptolemaiova Návodu ke geografii, jenž obsahuje jména všech známých míst antického světa a jejich souřadnice. Měli i štěstí. Dosud bylo možné pracovat jen s vatikánskou kopií tohoto díla z doby okolo roku 1300. Oni však získali přístup ke staršímu zpracování Ptolemaiových údajů – k dosud neznámému opisu, který se skrýval v archivech Istanbulu.

Ptolemaios prožil svůj život v egyptské Alexandrii ve stínu jednoho z divů světa, majáku na ostrově Faru. Nikdy se asi nedostal ani na dohled domovů germánských barbarů. Musel vzít zavděk mapovými náčrtky římských legií a zprávami od mořeplavců či obchodníků. Ať už se snažil o přesnost sebevíce, do jeho díla se dostala celá řada chyb, které dosud bránily přesnému určení polohy 94 „měst“, zakreslených ve střední Evropě, od Rýna až po střední Polsko. Výsledkem těchto chyb mimo jiné bylo, že střední Evropa se v jeho podání od západu na východ zúžila, zatímco v severojižním směru se protáhla. Tyto deformace mapového obrazu i celou řadu dalších „léček“ museli vzít němečtí experti v potaz. Nakonec se jim podařilo určit polohu měst s přesností na deset až dvacet kilometrů.

Přitom se potvrdilo, že pro tehdejší Římany neexistovala na severu Evropy dvě moře, Baltské a Severní, jako dnes – břehy kontinentu tehdy omýval jeden velký Oceanus Germanicus, Germánský oceán. Vědci v něm lokalizovali tři „Saské ostrovy“, o nichž mluví antický zeměpisec – jedná se prý o fríské ostrovy Amrum, Föhr a Sylt, ležící v Severním moři. „Byli jsme schopni lokalizovat i jedenáct osad podél hlavní silnice, která začínala v Moers na Rýně a sahala až k poloostrovu Sambia“ (u Kaliningradu – pozn. red), uvedl Kleineberg. Ptolemaiova Sudéta (Sudety), které byly dosud považovány za některé z českých pohraničních horstev, označili němečtí experti za pohoří Francký les v severním Bavorsku. I proslulé Marobudum, kladené obvykle do Čech, prý leželo u bavorského Ambergu.

Ukázalo se, že třeba u Jeny leželo před dvěma tisíci lety Bicurgium, u severoněmeckého Essenu stávala Navalía, Lipsko bylo Aregellum a předchůdce Hamburku nesl název Treva. Průzkum odhalil, že řada germánských měst ležela u řek, na jejich brodech, což se v názvech projevuje příponou -furdum, jako u Lupfurda, předchůdce Drážďan. Pokud se výsledky analýzy potvrdí, dějiny mnoha míst se prodlouží téměř o tisíc let.

Platí to i pro Čechy a Moravu. Na naše území umístil Ptolemaios celkem šestnáct „měst“, na Slovensko pak další čtyři. Zdá se, že většina velkých germánských sídlišť v dnešním Česku ležela na dvou důležitých spojnicích, jež vedly přes naše území z jihu na sever či severozápad. Jednou z nich byla proslulá Jantarová stezka. Není jisté, zda na naše území vstupovala v Eburu nedaleko dnešního Znojma, nebo spíše v Parienně na okraji Břeclavi. Vedla však zjevně přes oblast Brna, Komořan, Vyškova, Kojetína a pak snad mířila na sever k Rýmařovu. Osamoceně, poněkud stranou, leží na Moravě jen Coridorgis u Jihlavy.

Snad tudy vedla nějaká spojnice mezi Čechami a Moravou – mohla by směřovat k Budorgis na Kolínsku. V Čechách byla značná část ptolemaiovských sídlišť umístěna v blízkosti Vltavy – tudy asi vedla cesta od Usbia u dnešního Lince. Povltavská komunikace směřovala z oblasti Českých Budějovic přes Písecko a Sedlčansko k pražské kotlině. Tady se cesta zřejmě dělila: zdá se, že kromě „odbočky“ na Moravu vybíhaly z oblasti dnešní Prahy dvě cesty, jedna do Lužice a druhá do Saska. V prvním případě by tomu odpovídala poloha Hegetmatie u Mladé Boleslavi, která mohla ležet na spojnici mezi Casurgis v dnešní Praze a Stragonou u lužického Zhořelce. Spojovacím článkem mezi Casurgis a Lupfurdem u Drážďan mohlo být buď Redintuinum u Loun,

nebo Nomisterium u Litoměřic. Žádné z těchto „měst“ asi nepřežilo dobu stěhování národů v 5. a 6. století, kdy většina germánských kmenů opustila oblast Čech a Moravy. Místa, která Germáni obývali, však byla až na výjimky vhodná i pro pozdější, skutečná města, která existují dodnes. **(TK)**

Živelná pohroma na Vítkovsku 1932

V srpnu roku 1932 bylo vítkovsko, včetně Nových Těchanovic a Zálužného, postiženo velmi silnou bouřkou, doprovázenou neobvykle intenzivním a ničivým krupobitím. Zemědělcům v širokém okolí byly způsobeny takové škody, že se odstraněním jejich následků zabýval dokonce i parlament Československé republiky. Jak dokládá níže publikovaný dokument, skupina senátorů v čele se senátorem Franzem Scholzem předložila dne 4.8.1932, při 6. zasedání senátu návrh, v němž žádala vládu, aby ihned zařídila, aby: "postižení zemědělci v pohromou zasažených obcích, byli ušetřeni vymáhání daní" a aby jim byly i nadále "poskytnuty vydatné daňové slevy a daňové úlevy" a také aby vláda "postiženým přispěla k pomoci v naturáliích a v peněžních podporách, které se nemají vraceti, jakož i úrokovými příspěvky ke zúrokování sjednaných zápůjček a poskytnutím nezúročitelných zápůjček." V dalším uvádíme senátní tisk č. 762 Senátu Národního shromáždění Republiky Československé. Předložen byl v originále v německém jazyce (obě komory našeho tehdejšího parlamentu, v období první republiky, běžně jednaly také v jazycích menšin včetně německé). Na tomto místě publikujeme jeho autorizovaný překlad.

Senát Národního shromáždění R. Čs. r. 1932.

III. volební období. 6. zasedání.

Tisk 762.
Překlad.
Návrh
senátora Fr. Scholze a soudr.

na poskytnutí co nejrychlejší a nejvydatnější podpory osobám v politickém okresu opavském, jež postiženy byly živelní pohromou.

V odpoledních hodinách dne 2. srpna t. r. sneslo se nad obcemi Novými Těchanovicemi, Černou, Lhotkou, Svatoňovicemi, Dolním Víkštejnem, Vítkovem-Horní Vsi a Jelenicí strašlivé krupobití, které na sklizni a kulturách způsobilo mimořádně velikou škodu. Škoda, kterou tím někteří majitelé utrpěli, je strašně veliká a je tím sklizeň a řepa i brambory jakož i druhá píce částečně zničena od 60-100%.

Obilí, které stálo přede žněmi, bylo většinou úplně vymláčeno, takže nelze již docílití sebe menšího výtěžku. Stejně tak zničeny jsou také ostatní kultury. Postižení potřebují velmi naléhavě rychlé a vydatné pomoci. Také mnoho veřejných cest bylo nepohodou velmi silně poškozeno. Chudé obce nemají však prostředků, aby nesly náklad oprav.

Podepsaní tudíž navrhuji:

Vláda se vybízí:

1. aby ihned zařídila, by vymáhání daní v postižených obcích bylo zastaveno,
2. aby postiženým poskytnuty byly vydatné daňové slevy a daňové úlevy,
3. aby postiženým přispěla k pomoci podporami v naturáliích a v penězích, které se nemají vraceti, úrokovými příspěvky ke zúrokování sjednaných zápůjček, poskytnutím nezúročitelných zápůjček.

V Praze, dne 4. srpna 1932.

Fr. Scholz,

Ikert, Böhr, Reil, dr Hilgenreiner, Stolberg, Kahler, Lippert, Stöhr, Ad. Scholz, dr Feierfeil,
Lichtneckert, Luksch, Spies.

Co stojí za povšimnutí a co je na tomto dokumentu nejpozoruhodnější, je podle našeho názoru rychlost, s níž senátoři na uvedenou živelní pohromu reagovali. Jak z textu návrhu vyplývá, krupobití oblast postihlo dne 2. srpna a již o dva dny později, 4. srpna, byla vláda senátory interpelována. Jak nakonec tato intervence dopadla, zda byla vyslyšena a nakolik byla postiženým poskytnuta pomoc, však známo není. V kronikách postižených obcí o tom zmínky nejsou.

Petr Zahnaš

Národná ovocia – mesačník pre masovú občasnú kultúru a záujmovú tvorivosť Slovenský časopis o baníctve, histórii regionálneho a podnikového dedičstva
Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave
Obecné noviny – týždenník miest a obcí, Národné mestské centrum v Bratislave
v spolupráci s fakultou žurnalistiky Považskej vysokej školy
a s podporou Tlačovej agentúry Slovenskej republiky

užívajú
periodiku

MONTANREVUE ČASOPIS O BANÍCTVE A BANSKO-HISTORICKOM DEDIČSTVE

I. Miesto

v kategórii kultúrnoinformačné a kultúrnoturistické noviny, časopis

v 3. ročníku celoslovenskej súťaže obecných, mestských, regionálnych, kultúrnoinformačných a kultúrnoturistických novín a časopisov

Miestne noviny 2011

Peter Kádányi

predseda
Slovenského syndikátu
novinárov

Ing. Bohumil Oláh

šéfredaktor
týždenníka Obecné noviny

PhDr. Ján Tarbent, CSc.

generálny riaditeľ
Národného ústredného
verejného výtvarného ústavu

Štefan Čička

hlava redakcie
časopisu MONTANREVUE

Budíšov, 6. novembra 2011

Na Slovensku majú takový pekný zvyk, že již třetím rokem v rámci „ celoslovenské soutěže obecních, městských, regionálních, kulturněinformačních a kulturněturistických novin a časopisů“, oceňují ty nejlepší. V letošním třetím ročníku získal časopis MONTANREVUE (časopis o „baníctve a bansko-historickom dedičstve“) našich kolegů a přátel z Marianky (www.marianka.eu) 1. místo v kategorii kulturněinformační a kulturněturistické noviny. Na Slovensko posíláme upřímnou gratulaci. Na jejich výše uvedeném webu, je již několik let pravidelně umísťováno i aktuální číslo našeho listu ČAS. Takže máme z jejich úspěchu radost dvojnásobnou. Aktivity občanského sdružení SPOLOK PERMON MARIANKA jsou neskutečně široké a zajímavé. Jejich spolek se věnuje především historii těžby břidlice, což je velice zajímavé, protože u nás, zejména na Moravě, má břidlice historii velice zajímavou, avšak pohříchu zapomínanou. Naše sdružení sice občas připravuje nějaké materiály z historie (hodně jich bylo zveřejněno i v tomto listě), avšak do aktivit našich kolegů máme ještě hodně daleko. I když se můžeme pochlubit jediným Muzeem břidlice v Česku, které funguje od roku 1996 v Budišově nad Budišovkou. A je stále plné zájemců z tuzemska i ze zahraničí. V Mariance, která je mimo jiné i nejstarším poutním místem na Slovensku, jsme byli několikrát návštěvou, je to krásné a nádherné místo plné lidí, kteří si velice váží odkazu předků, zejména pak horníků. U nás se bohužel o hornících z břidlice i z uhlí píše velice málo. Naše občanské sdružení v současné době dokončilo projekt POD MAMUTÍ STOLIČKOU, který by měl přinést mimo jiné i informace o lidech, kteří se o hornictví na Ostravsku zasloužili. Hornictví má v naší zemi velice silnou tradici, od prvních „,krušnohorských havířů“, přes havíře jihlavské, jáchymovské, jesenické a v neposlední řadě ostravské. Bylo by jistě dobré, kdyby se objevil i časopis podobný MONTANREVUI z Marianky. Zatím bohužel nikomu, jak se zdá, neschází. A to je škoda.

PŘÍJEMNOU CHŮZÍ PODZIMNÍ KRAJINOU CVILÍNA

PŘIJMĚTE POZVÁNÍ
DR. EDELSBERGERA

13. LISTOPAD

VE 14 HODIN

OD DOMU DĚTÍ

(STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU MĚĎA)

PŘEDPOKLÁDANÁ DOBA VÝLETU

2-3 HOD

PLÁNOVANÁ PŘESTÁVKA S MOŽNOSTÍ OBČERSTVENÍ

VÝLET ZA ZDRAVÍM

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ

FLEMMICHOVA VILA

DOPORUČUJEME VŠICHNÍM, KDO RÁDI CHODÍ

PŘÍJEMNÉ POČASÍ OBJEDNÁNO !!!!

AKCI KE SVĚTOVÉMU DNI DIABETU PŘÍPRAVILO OBČANSKÉ SDRUŽENÍ FLEMMICHOVA VILA VE SPOLUPRÁCI S DR. EDELSBERGEREM

pokračování z minulého čísla

SMUTNĚ ZAJÍMAVÉ OSUDY JEDNOHO OPAVSKÉHO MLYNÁŘE (2)

Mgr. Petr Zahnaš

Na severním opavském předměstí, v Palhanci, stojí nejstarší, nepřetržitě existující mlýn ve Slezsku. Jeho majitelem byl od roku 1920 významný člen opavského Rotary clubu **Bedřich Herber**. Ten mlýn výrazným způsobem přestavěl a zmodernizoval. Původní dřevěné budovy postupně přestavěl z cihelného zdiva a mnoho dalších budov přistavěl nebo rozšířil. Mezi nejstarší patří jednopatrová

administrativní budova, kolaudovaná v r. 1915, v níž jsou kanceláře a laboratoře dosud. Mezi lety 1920 – 1922 byly postaveny dvě třípatrové

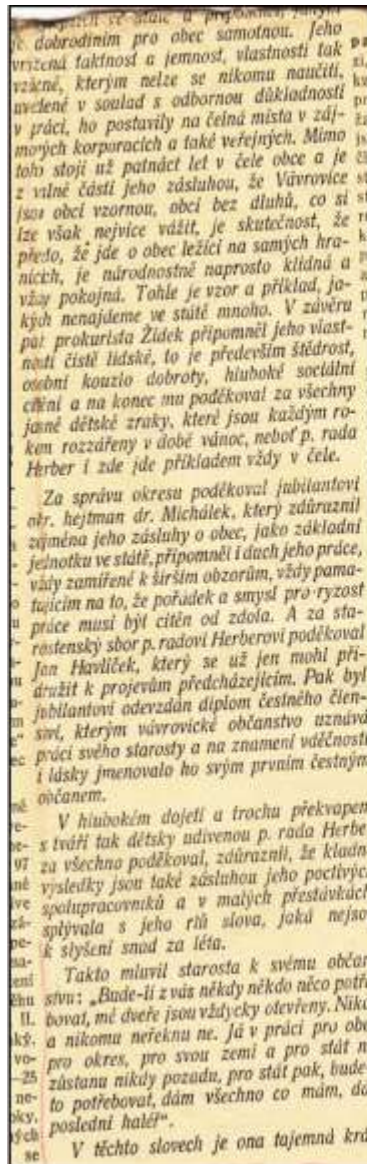
budovy – mlýnice a sklad mouky, dále strojovna, garáže, závodní jídelna pro zaměstnance, šestipatrové silo a dřevěný pomocný sklad. Další výstavba pokračovala v roce 1926 stavbou rodinné vily s tenisovým kurtem, který často využívala paní Herberová. V roce 1933 přibyla pytlárna, sklad oleje a o tři roky později byla a přestavěna dřevěná sila, postavena další

vila pro prokuristu Franče a bylo přestavěno hangárové skladiště. K areálu mlýna byla vybudována železniční vlečka. Rovněž byly provedeny úpravy jezu, mlýnského náhonu i turbín, sloužících k pohonu zařízení mlýna. Z tohoto výčtu je zřejmé, že v málokterém opavském podniku se v období před druhou světovou válkou tak intenzivně stavělo, jako v Herberově mlýně. Současně s investicemi do svého závodu se Bedřich Herber samozřejmě věnoval také rodině a veřejnému životu. S manželkou Eliškou měl tři dcery, Janu, provdanou Resslerovou, Věru, provdanou Pavelkovou a Milenu, provdanou Valentovou. Jediný syn Bedřich zemřel krátce po narození v roce 1932. Mlynářův vnuk, p. Luboš Valenta, na své prarodiče vzpomíná slovy: „...dědeček patřil mezi lidi pobožné, věřící, ale co bylo hlavní, on podle přikázání také žil. Vím jen jedno: v citových a morálních hodnotách, ve vztazích k lidem, k nám – jeho potomkům a všem, kdo jej znali, nasadil laťku hodně vysoko. A při vzpomínání na dědečka, abych nezapomněl, babička byla po této stránce jeho věrnou kopií. Z pohledu dění kolem mlýna se jevila trochu v ústraní, nenápadná, ale dědečkovi i nám byla svou obětavostí pro druhé, nenahraditelná. Co úsilí, práce a zdraví dědeček vynaložil pro

vybudování mlýna, vodního díla, pro jeho zvelebování a modernizaci. Jak náročná pro něj byla ekonomická a finanční řešení, především s ohledem na lidi, jeho zaměstnance, jak těžké bylo vyhybat se různým úskalím v době německé okupace a zachovat si ryzí češství. Víme také, že jen spolu s nejdůležitějšími uhasil požár a zachránil tak mlýn při přechodu osvobozovací fronty roku 1945.“

V roce 1937 oslavil Bedřich Herber padesátiny. Lidový týdeník č. 9, ze dne 26. února 1937, o tom napsal:

svěřuji opravy sujar aut
firmě
Arnošt Prda a sp.
v Opavě,
Centrální garáže u vých. nádraží.

Herberova lidství, jeho cti, jeho důstojnosti. V nich vidíme především starostu obce, ale pak muže, který tak velce, ryze a vsutku státmě chápe svůj život ve své vlasti.

Nelze nic jiného, než se radovat z ta- kového života a než mu přát všechno modré vp.

I z těchto slov, uveřejněných v tisku je zřejmé, že Bedřich Herber byl váženým občanem, na oslavu jehož narozenin se sešli významní hosté, včetně okresního hejtmana a v letech 1934-1935 presidenta opavského Rotary clubu, JUDr. Josefa Michálka. Byl občanem vždy ochotným pomoci každému, kdo pomoc potřeboval. Ať to byli konkrétní jednotlivci, obec, okres nebo země. Jeho ryzí vlastenectví je pak zřejmé z jím pronesených slov: „...pro stát pak, bude-li to potřebovat, dám všechno, co mám, dám poslední halěr“. V období nacistické okupace byl k 1. 1. 1943 do vedení mlýna, do té doby čistě české firmy, což bylo v Sudetách neobvyklé, okupačními orgány dosazen německý nucený správce. Byl jím opavský německý obchodník Ferdinand Wolter. Od toho data také firma nesla nový obchodní název: „Herber und Wolter KG“. I přes existenci nuceného německého správce, majitel mlýna po celý zbytek

války vždy věděl, kdo pomoc potřebuje a také ochotně pomáhal. Mlýn byl v provozu po celý rok, včetně nedělí, svátků a volných dnů. Jeho produkce byla určena k zásobování obyvatel i

německé armády. Dodávky byly německým správcem přísně sledovány a kontrolovány. Obilí k mletí pocházelo zejména z místního okolí a jen malá část byla do mlýna dovážena z větších vzdáleností. Po přechodu fronty mlýn nebyl zničen a po nutných opravách byl znovu spuštěn, aby zajistil zásobování širokého okolí. S koncem války však problémů s vedením firmy a vlastnickými vztahy nebylo, spíše naopak. Po likvidaci požáru ve mlýně, způsobeného zásahem

dělostřeleckého granátu, následovaly další rány, zasazované majitelům mlýna ze strany nově osvobozeného Československého státu. Na podzim roku 1945 přišly ke slovu Benešovy znárodnovací dekrety č. 100/1945 a

(vlevo objekty mlýna po 2. světové válce) zejména 101/1945 o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského. Podle jeho § 1, článku (1), písmene 4., byly znárodněny „mlýny s technickým zařízením o denní výkonnosti nejméně 60 tun obilí v den počátku účinnosti tohoto dekretu“. Tak. A bylo to. Československý stát se tím Bedřichu Herberovi pomstil za to, že svůj mlýn uvedl hned po válce do tak dobrého stavu, že stejně, jako na konci první republiky, byl schopen mlít oněch 25 tun žita a 35 tun pšenice (25+35=60 – právě oněch 60 tun!) z nové sklizně roku 1945. Dozorem ve mlýně byl pověřen nový, tentokrát československý nucený národní správce, Ladislav Bezubka, podnikový ředitel Slezských mlýnů v Krnově. A v této souvislosti se na mysl derou slova, která Bedřich Herber řekl, jako poděkování všem, kdo se v roce 1937 zúčastnili oslavy jeho padesátých narozenin. Slova, jimiž on vyjádřil své ryzí vlastenectví, svůj vztah ke státu. K Československému státu. Státu, který měl před válkou i po ní stejného prezidenta. Slova: „...pro stát pak, bude-li to potřebovat, dám

všechno, co mám, dám poslední halěr“. A ten stát byl důsledný a opravdu ho sám o všechno připravil. I o ten „poslední halěr“. Rozhodnutím. Prezidentským dekretem. Takže mu ani neumožnil, aby sám něco státu dával. Zůstal mu jenom ten smutný pohled do řeky Opavy, která dál kolem mlýna plynula.

(další, již třetí pokračování o Bedřichu Herberovi v příštím čísle).

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

*Tak se nám Lysá hora dostala (nechtěně) na přední místa ve zprávách našich deníků (naposledy v sobotu Lidové noviny). Nejvyšší vrchol Beskyd je v takové výšce, píše se v oné zprávě, že lze odtud přesně vidět předěl mezi znečištěným ovzduším dole čistou oblastí nahoře. Smog na Ostravsku je letitý problém a tisíce dětí trpí již dnes trvalými následky, někdy ani nemohou chodit do škol. Příčiny smogu jsou také jasné. Otázkou je, zda by se znečišťovatelé ovzduší na Ostravsku mohly takto chovat v jiné zemi. Asi nikoli. Z tohoto hlediska je nepochopitelné, proč Ostrava podala svého času za tento stav žalobu na český stát. Ten přeci žádného znečišťovatele na území Ostravy netrpí, trpí ho tam představitelé Ostravska. A tak z nejvyšší hory Beskyd můžeme rovněž pozorovat, jak se smog šíří i jinde, například do beskydských hor. Copak asi budou o tomto problému psát noviny za sto let? Přesně to, co bychom měli napsat již nyní. Ale chceme znát opravdu pravdu? V sázce jsou také daně, zaměstnanost a jiné. A proto se do řešení nikomu nechce, takže zůstává jen u konstatování a jen u výzev. Což je málo. Podle zmíněného již vydání LN prohlásil pan ministr Chalupa, že **nemůže za svých devět měsíců intenzivní práce zlepšit ovzduší, které se systematicky zhoršovala uplynulých nejméně sto let**. Bylo by zajímavé zjistit, co jeho ministerstvo tak intenzivně v uplynulých devíti měsících zajišťovalo.*

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (747)

Na příkladu již více než sto let trvajících diskusí o práci a názorech našeho slavného příborského rodáka Sigmunda Freuda, můžeme zcela plasticky pozorovat, jak česká malost je přítomna ve všech historických údobích našeho vývoje. Freudovi nemohou ani jeho odpůrci upřít mnohé. Nemyslím tím jen to, že jako první popsal v odborném tisku účinky požívání kokainu. Pravděpodobně nemá smysl vyvracet jeho geniální teorii „nevědomí“, kteroužto prokázal, že příčiny našeho chování ovlivňují také procesy, které probíhají mimo naše vědomí. A konec konců jeho koncepce psychoanalýzy se stala základem hlubinné psychoterapie. Jeho pojetí fenoménu

sexuality bývá velice často zjednodušováno, což některým jeho kritikům, jak napsal kdysi jeden filozof, umožňuje stavět se do pozice lidí, kteří vyčítají Kolumbovi, že k cestě do Ameriky nepoužil služeb British Airways.

O Freudových teoriích se u nás diskutovalo již před první světovou válkou. Velice přívětivě je již v roce 1910 přivítal filozof Otokar Fischer, což učinil ještě několikrát i v době poválečné. Zatím co pražský žurnalista Karl Kraus odbyl Freuda lacinou poznámkou, že *psychoanalýza je nejnovější židovská nemoc; starší pacienti měli ještě cukrovku*, Masaryk ve své světové revoluci označil psychoanalýzu za směšnou (za to si mimo vysloužil i Fischerovu kritiku), stejné názory měl v té době i Edvard Beneš, ale i mnozí lékaři a vědci. V kultuře pak k freudismu inklinoval Vítězslav Nezval, ale když se dozvěděl, že soudruh Stalin je nejen proti Mendelovi, ale i proti Freudovi, přestal se svými experimenty v tomto směru.

V době před první světovou válkou studoval psychiatrii v Curychu významný český lékař a vědec, Jaroslav Stuchlík, (1890-1997), narozený v Uhlířích v Podkrkonoší. Měl to štěstí, že mohl studovat u profesora Paula Bleulera, jehož asistentem v té době nebyl nikdo jiný než Carl Gustav Jung. Během svých studií si Jaroslav Stuchlík vyslechl mi několik přednášek Freudových a stal se nadšeným, ale i váženým příznivcem teorií, s nimiž, tehdy ještě společně, přicházeli Jung a Freud. Dokonce profesor Bleuler uvažoval, že učiní z mladého a nadaného českého studenta svého asistenta. A tehdy se poprvé, ale nikoli naposled, stalo Stuchlíkovi jeho nadšení osudným. Přijel v roce 1914 do Prahy a přednesl zde přednášku o psychoanalýze. Což vyvolalo nevoli v mnoha kruzích, pochopitelně také mezi českými lékaři psychiatrie, kteří Freuda a priori odmítali.

Doktor Stuchlík musel narukovat do zákopů první světové války a po vzniku nového československého státu bylo jeho případné působení v Praze naprosto nemyslitelné. Bylo třeba se oprostít nejen Vídně, Vatikánu a šlechty, ale také stoupců Freudových. A tak poslali Stuchlíka do Košic. Aby to nebolelo, učinili ho v roce 1919 primářem na psychiatrii. Stuchlík nelenil a vzdělával v psychoanalýze své asistenty. Za všechny je třeba snad připomenout Emanuela Windholze (1903 Hronec-1986 San Francisco), který má výrazný podíl na vzniku československé psychoanalýzy.

V roce 1931 zorganizoval Emanuel Windholz při příležitosti 75. narozenin Sigmunda Freuda oslavu spojenou s osazením pamětní desky na Freudově rodném domě v Příboře, pro niž vytvořil Mistrův portrét příbořský rodák, akademický sochař František Juráň. Oslavy se zúčastnili významní představitelé mezinárodního psychoanalytického hnutí z Rakouska Paul Federn a z Německa Max Eitington. Freud odmítl účast ze zdravotních důvodů, ale vyslal svou dceru Annu, která zde přečetla otcovu zprávu. Při té příležitosti vyšel ve Windholzově edici první český sborník psychoanalytických prací, kam vedle editora přispěli N. J. Osipov, Jaroslav Stuchlík, Ján Frank a velký příznivce psychoanalýzy, ostravský lékař František Slabihoudek. Čeští politici i představitelé kultury se zachovali velice zdrženlivě. Na oslavy nepřijeli. A Windholz v roce 1939 emigroval do USA.

Proč vlastně tyto všeobecně známé věci popisují? Počátkem října přinesly Lidové noviny rozhovor s významnou slovenskou kunsthistoričkou pětasedmdesátiletou Ivou Mojžíšovou, která byla letos za svou práci a celoživotní postoje oceněna Cenou Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97. Z obsáhlého rozhovoru, který s Ivou Mojžíšovou vedla Martina Leierová, lze vytušit velice poctivé a pevné morální vědomí této ženy. Velice zajímavé jsou i její názory na minulost i současnost, na vzdělávání či na výtvarnou kulturu. Je třeba si přiznat, že jsme toho v Čechách v různých dobách pohříchu o Ivě Mojžíšové mnoho nevěděli. Mě osobně velice zaujala jedna její odpověď. Na otázku, jaký měla pocit při předávání ceny, odpovídá:

„Na zkoušce jsem se dojetím málem rozplakala, ale během večera jsem to již zvládla. Mně se nikdy o takovém ocenění nesnilo. A vzpomněla jsem si na svého českého dědečka Jaroslava Stuchlíka, který byl psychiatrem a působil za první světové války ve Vídni. Chodil tam na Freudovy přednášky, a když se vrátil do Čech, tak se tady snažil založit psychoanalýzu. Poslali ho radši do Košic, aby byl co nejdál od Prahy a nenakazil hlavní město psychoanalýzou. Tak položil základy psychoanalýzy v Košicích“.

Hned jsem si po přečtení těchto řádek vzpomněl právě na Sigmunda Freuda. Zkoumal někdy dědičnost morálky? Odpovědělo by nám to na mnohé otázky dneška, neboť je li morálka alespoň částečně dědičná, musí být dědičná také morální zvrhlost. Což může také fungovat jako návod.

**Dnes má svátek BOHDAN. Zítřka EVŽEN.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

